

Undersviks hembygdsgård, eller Ol-Matsgården, ligger i Lövvik. Här har hembygdssföreningen funnits sedan 1970 och här finns Jonas Wallströms unika tapetmålningar.

Mårten Andersson är betraktaren, konstnären heter Jonas Wallström. Tvärtemot vad det brukar vara, när det handlar om målare Mårten. Vi befinner oss i Undersvik, i hembygdsgården, eller Ol-Matsgården, som den egentligen heter. Det är Katarina Wådell, hembygdssföreningens ordförande, som har kallat. Både oss och Mårten.

TEXT BENGT BOMAN · FOTO OLA SVÄRDHAGEN

Två konstnärer – två tidsepoker

Katarina Wådell vill visa hembygdsgården. Främst tapeterna, som är målade av Jonas Wallström (1798–1862).

Och hon vill att Mårten Andersson också ska vara med. Katarina tycker att det finns likheter mellan de båda konstnärerna.

– När jag tittade på en av Mårtens stolar tänkte jag på tapeterna och frågade mig vad det är som gör att jag tycker att de stil- och färgmässigt går ihop.

Ingen kan svara på det bättre än Mårten Andersson själv.

Han betraktar väggmålningarna tillsammans med den egendesignade stolen, som Katarina tagit med sig. Efter en stund ger han Katarina rätt. Visst finns det likheter.

Katarina drar en lättnadens suck.

– Det var väldigt viktigt för mig att få det bekräftat, säger hon.

För att vi ska förstå henne bättre hämtar Katarina en vanlig stol. Ställer den mot väggen, bredvid Mårtens, med Wallström som bakgrund.

– Titta och jämför. Och tala sedan om vilken stol du tycker passar in och som du blir mest lycklig över att se.

Svaret får ni räkna ut själva.

Mårtens första serie stolar kom i sluttet

Jag har en dröm om att få göra den optimala stolen.

MÅRTEN ANDERSSON

Även dörröverstycket är målat av Jonas Wallström.

et på 1990-talet, sedan några år finns en ny serie ute.

– Jag har en dröm om att få göra den optimala stolen.

Optimalt för Mårten är att stolen, oavsett var den står, både smälter in och sticker ut.

Det finns fler likheter mellan Wallström och Andersson. Att lyckas få in hälsingegårdar i ett motiv som i övrigt för tankarna till betydligt sydligare breddgrader, utan att det stör, är ett exempel.

– Det där får mig att tänka på Neapelbukten, säger Mårten och pekar på en tapet.

– Och där har du Orsjön.

Mitt emellan, på en liten kulle, står tre hälsingegårdar.

– Kan det vara bättre?

Skolat empirimåleri, säger Mårten om Jonas Wallströms konst.

– En utbildad högreståndsmålare. Ett proffs, helt enkelt. Det syns.

Wallström målade även tavlor, men det är som tapetmålare han gjort sig känd. Och de bäst bevarade är de som finns i Ol-Matsgården.

Tapeterna fanns tidigare i Bolagsgården, även kallad Per-Mårs eller Tällby gård, som ägdes av Iggesund bruk. I mitten på förra seklet, när gården skulle renoveras, plockades tapeterna ned, rullades ihop och stoppades undan. De skänktes senare

Mårten Anderssons praktmålning Jaktslottet, som han gjorde i Simeå i slutet på 1950-talet. FOTO: SCANNAD

Till bords med tre damer får Mårten Andersson att trivas. Damerna är, från vänster, Karin Nilsson, sekreterare i Undersviks hembygdssförening, Barbro Wedekind, föreningens före detta ordförande, samt Katarina Wådell, den nuvarande ordföranden. Även de ser ut att trivas.

till Undersviks hembygdssförening.

1970 flyttade föreningen in i Ol-Matsgården. De fick gården av Olle Olsson, mot att den renoverades och så blev det. Kronan på verket i den nya, fina gården är Wallströms tapetmålningar.

Mårten känner sig hemma i bygden. Mamma är från gården Gammellåks i Karsjö, en liten bit norrut, och i Simeå – i den gamla förvaltarbostaden, som revs för att ge plats för nya vägen – bodde hans moster Astrid Andersson. Där har Mårten tillbringat många somrar.

– Kul att jag gjorde min mest betydande målning just här, säger han.

Mårten tänker på Jaktslottet, som kom att bli konstnärens framtida programförklaring. Målningen är fylld av symboler, som har en stark innebörd för honom.

Jägaren, lejonet, tjädertuppen, svanen, palmerna och de så speciella husen är sådana symboler och de har följt Mårten genom livet.

På bordet ligger en bild av Jaktslottet. Katarina Wådell undrar hur Mårten tänkte när han målade ett lejon bland bergen och hälsingeskogarna.

– Tänkte och tänkte. Lite exotiskt måste det få vara, säger han.

Mårten gjorde Jaktslottet när han bodde hos moster Astrid. Under ett år i slutet av 1950-talet var han där från tidig vår till sen höst. Han gick på Ås-

Katarina Wådell och Märten Andersson pratar konst i Ol-Matsgården i Undersvik. Wådell ser likheter mellan Märten och väggmålaren Jonas Wallström.

Jonas Wallströms tapetmålningar och Märten Anderssons stol. En lyckad kombination.

berget och i skogarna, spanade och hämtade inspiration. Med sig hade han skissblocket och Jaktlottet växte fram.

Den Färlafödde ambassadören Ole Jödahl köpte praktmålningen och den var i familjens ägo fram till 2003, då Jaktlottet deponerades på Hälsinglands museum i Hudiksvall. Året efter kom den ut till allmän beskådan, i vandringsutställningen Från källorna.

På våren 2009 dök Jaktlottet upp på Bukowskis moderna i Stockholm.

Den klubbades för då sensationella 825 000 kronor, eller dryga miljonen inklusive avgifter.

På senare år har Undersviks hembygdsförening haft kvinnliga ordföranden och den nuvarande styrelsen består av idel kvinnor. Kanske är det därför föreningen börjar – männen får ursäkta – ta allt ”större plats”.

Katarina Wådell har fullständigt klart för sig hur hennes uppdrag som ordförande ser ut.

– Jag vill få ihop det som en gång var Undersviks socken igen. Histori-

Märten Andersson tar sig en funderare och Åke Robertsson, som jobbar med att dokumentera en kommande bok, passar på att slå en bild.

en måste återupplivas, säger hon.

Socken bestod av byarna Undersvik, Simeå, Fluren, Tomterna, Sved-åsen, Söderomåsen och Dalsjön.

Svedåsen och Dalsjön är borta och det var på håret att Fluren gick samma väg. Men för 22 år sedan flyttade en viss familj Wådell dit och såg till att byn fick nytt liv.

I många år har hembygdsföreningen arrangerat allsångkvällar och andra aktiviteter. Sedan damerna tog över har man även en hemsida och det

är via den som budskapet nu främst ska spridas.

Som det unika material det är fråga om lyfts Jonas Wallströms väggmålningar fram på hemsidan. Det dröjer nog inte förrän Undersviks hembygdsförening är med i matchen om turisterna.

Men för det krävs även kontinuerligt öppethållande i Ol-Matsgården, åtminstone under några veckor på somrarna.

BENGT BOMAN

0278-275 81

bengt.boman@ljusnan.se

JONAS

WALLSTRÖM

(1798–1862)

■ **Wallström** föddes i Vallsta. Åren 1814–1821 var han i Hudiksvall, troligen i lära hos någon målare. Han flyttade tillbaka till Vallsta och ett par år senare gick flytten till Stockholm, där han gick i lära hos bland andra CF Torselius, som var en av de mest kända tapetmålarna i huvudstaden.

■ **Därefter** blev det Vallsta igen. Wallström gifte sig och byggde ett eget hus nära barndomshemmet. Han umgicks med andra målare i trakten, till exempel Olof Hofrén och Anders Åsberg. Hofrén var utbildad vid konstakademien i Stockholm.

■ **Wallström** renoverade målningar av Paul Hallberg i Wallingården i Växbo utanför Bollnäs. Troligen målade han då också schabloner i ett rum på bottenvåningen där. Sannolikt använde han dessa schabloner när han målade i Gästgivars i Vallsta. Målningarna i Ol-Matsgården gjorde Wallström 1854.

■ **Det finns** ett flertal gårdar i Arbrå, Undersvik och Bollnäs med målningar som kan vara gjorda av Jonas Wallström.